

CROWDFUNDING

OP ZOEK NAAR SLIMME MANIEREN OM GEZAMENLIJK TE INVESTEREN IN CULTUUR

Initiatiefvoorstel
PvdA fractie Groningen
Oktober 2011

Marloes Dekker
Erica van Lente
Roeland van der Schaaf

Crowdfunding

Op zoek naar slimme manieren om gezamenlijk te investeren in cultuur

Samenvatting en initiatiefvoorstel

Binnen de gemeenteraad en het college van B&W is er grote steun voor het behoud van het sterke culturele klimaat in Groningen. In deze tijd van bezuinigingen en kritiek op de intrinsieke waarde van cultuur is dit een zeer lastige klus.

De sector zelf innoveert door samen te werken en krachten te bundelen. Het bedrijfsleven kan ook nog meer bijdragen, maar in praktijk doen grote instellingen en bedrijven al het nodige. In Groningen zitten helaas daarnaast maar weinig hoofdkantoren van grote ondernemingen. Ook dit kent dus grenzen. De voornaamste kracht die nog onderbenut blijft is die van het publiek.

Traditioneel worden kunst en cultuur door de overheid en marktpartijen gefinancierd. Het publiek betaalt via toegangskaarten en merchandising, maar *crowdfunding* kan hier nog een dimensie aan toevoegen: een nieuwe vorm van financiering die van belang is om innovatie te stimuleren. Crowdfunding is een verzamelbegrip voor veel verschillende initiatieven waarbij de input van velen kan leiden tot het behalen van een doel door één partij.

Crowdfunding belichaamt daarnaast de intrinsieke waarde van kunst en cultuur in de maatschappij: het is van ons allemaal, raakt ons allemaal en bindt ons allemaal. En door bij te dragen aan de financiering van nieuwe projecten en initiatieven wordt het ook van ons allemaal.

In Amsterdam is sinds twee jaar voordekunst.nl actief. Via deze site kan het publiek meebetalen aan initiatieven die (nog) niet (volledig) gefinancierd zijn via andere bronnen: crowdfunding dus. Ontwikkeld door het Amsterdamse Fonds voor de Kunsten.

Voorstel

De PvdA verzoekt het college van B&W om de haalbaarheid te (laten) onderzoeken van een online crowdfunding platform toegesneden op de Groningse situatie. Daarbij gebruik makend van het succesvolle voorbeeld van Amsterdam - en de raad hier uiterlijk in het voorjaar 2012 over te rapporteren.

De fractie wil het college de suggestie meegeven deze opdracht uit te zetten bij de Kunstraad Groningen. De Kunstraad heeft immers in de beleidsdoelstellingen staan dat de raad meer proactief wil gaan opereren en initiatieven wil ontplooiën die moeten prikkelen en bijdragen aan de ontwikkelingsfunctie. De Kunstraad dient meer te zijn dan een subsidieoket.

De PvdA gaat voor een blijvend bloeiend en boeiend cultureel leven in Groningen. Dat is wat deze stad maakt tot wat zij is: een jonge bruisende City of Talent, voor de stadgers van nu en die van de toekomst. Doet u mee?

Inleiding

Ondanks forse bezuinigingen op cultuur houdt het college van B&W zijn ambitie overeind om Groningen tot de top 5 steden te laten blijven behoren. De PvdA fractie heeft waardering voor deze ambitie en ondersteunt deze ook, maar is zich er tegelijkertijd van bewust dat dit een zeer lastige klus gaat worden. Door de combinatie van bezuinigingen van zowel rijk als provincie dreigt een ware culturele kaalslag. Dat kan desastreuus uitpakken voor de stad, de regio en het hele Noorden.

In de aanloop naar de nieuwe cultuurnota heeft de Groningse gemeenteraad al verscheidene malen gedebatteerd over de mogelijke consequenties van het landelijk en provinciale beleid voor de stad en regio Groningen. De raad heeft de kadernota cultuur goedgekeurd, organisaties staan aan de vooravond van het indienen van hun beleidsplannen en onlangs bracht de Kunstraad haar advies aan het college van B&W uit over de podium en beeldende kunsten. De nieuwe cultuurnota moet op 1 januari 2013 van kracht worden. En met dit alles blijft het lastig om goed de consequenties van de bezuinigingen te overzien: de richting is al wel gegeven (er komt minder geld), maar definitieve besluiten moeten nog genomen worden (hoeveel minder precies en wie gaat precies geraakt worden?).

De PvdA fractie juicht het voornemen van het college van B&W toe om voor 2013 en 2014 2 miljoen extra te investeren in kunst en cultuur. Daarmee geeft het college een krachtig signaal af: Groningen gaat voor kunst en cultuur. Maar ook deze impuls zal niet geheel kunnen voorkomen dat de bezuinigingen van rijk en provincie de Groningse cultuursector zullen raken. Het gemeentelijk budget zal de bezuinigingen simpelweg niet volledig kunnen compenseren.

De PvdA fractie vindt het ontzettend belangrijk dat we er alles aan doen om die kaalslag te beperken en om onherstelbare schade te voorkomen. Het landelijke en provinciale beleid zetten ons 25 jaar terug in de tijd. Voor de toekomst van de stad, de cultuur in onze stad en de ontwikkeling van talent in Groningen kunnen en willen wij ons dat niet permitteren.

De PvdA is dan ook van mening dat we in Groningen samen op zoek moeten naar oplossingen. Vanuit het algemeen belang en een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Maar ook vanuit de overtuiging dat, als we er met zijn allen de schouders onder zetten, onze ambitie om tot de top 5 cultuursteden te blijven behoren realiteit zal zijn, ook met gure wind tegen.

Door recente moties in de gemeenteraad en de Provinciale Staten van Groningen en het voornemen van het college van B&W is wat ons betreft duidelijk dat er hier in het Groningse breed draagvlak bestaat voor het behoud van de kunst en cultuur in de stad en regio.

Cultuur is van iedereen

Cultuur is een van de kernwaarden in onze samenleving. Het is van ons allemaal, raakt ons allemaal en bindt ons allemaal. Het vertelt wie we zijn en waar we vandaan komen en gunt ons daarmee ook een blik op de toekomst. Cultuur is van algemeen belang en is ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Naast de intrinsieke waarde zijn kunst en cultuur ook belangrijke dragers van de identiteit en het imago van de stad Groningen. Een goed cultureel klimaat is cruciaal voor de positie van de stad. Groningen is die bruisende, jonge en hippe stad met een uitstekend cultureel klimaat waardoor talent zich kan ontwikkelen en waar het culturele leven ervoor zorgt dat het prettig wonen en leven in deze City of Talent is.

Tom Poes, verzin een list

De PvdA fractie is tegelijkertijd van mening dat het doortrekken van de weg uit het verleden niet de oplossing voor de toekomst is. De kunstraad stelt in haar advies dat zij de ambitie van het college onderschrijft, maar dat fundamentele keuzes gemaakt dienen te worden.

De PvdA fractie vindt dat we niet alleen keuzes in het bestaande dienen te maken, maar ook nieuwe mogelijkheden moeten verkennen om werkelijk tot creatieve, innovatieve en duurzame oplossingen te komen. Daarover gaat dit initiatiefvoorstel: over de inspanning die wij als

gemeente kunnen leveren om een bijdrage aan deze oplossingen te leveren. Over het feit dat we ook als gemeente de handschoen moeten oppakken.

Krachten bundelen

In de cultuursector is veel winst te behalen door krachten te bundelen, allianties aan te gaan en gebruik te maken van elkaars kapitaal (in de ruimste zin van het woord, materiaal, kennis, mensen, netwerk, etc.) En een ieder die momenteel met vertegenwoordigers van de sector spreekt, weet welke inspanningen geleverd worden. Die ontwikkeling juichen we toe, we hopen dat er mooie allianties ontstaan die vervolgens steviger kunnen aarden en wortelen in de Groningse klei om zo bestand te zijn en blijven tegen guur weer en een hard klimaat. En het ondernemerschap in het culturele veld? Zeker zal moeten worden bekeken hoe dat nog verder gestimuleerd en beter ontwikkeld kan worden maar daarbij mag en kan niet voorbij gegaan worden aan het gegeven dat het veld zichzelf reeds tot een verzameling culturele ondernemers heeft ontwikkeld.

En ook het bedrijfsleven draagt zijn steentje bij. Ondanks het gegeven dat er in het Noorden niet erg veel hoofdkantoren van grote bedrijven en instellingen zitten, dragen de wel aanwezige partijen al het nodige bij aan de culturele infrastructuur.

De PvdA fractie is dan ook van mening dat de gemeente niet enkel kan wijzen naar het bedrijfsleven of eenzijdig het culturele veld oproepen tot meer cultureel ondernemerschap. We doen daarmee zowel het bedrijfsleven als het veld tekort gelet op de al gepleegde inspanningen. De uitdaging waar we voor staan is er een die we als gemeente samen met de sector, maar ook met de stad als geheel willen oppakken. Crisis maakt creatief, wordt wel eens gezegd. Die creativiteit wordt nu van ons allemaal gevraagd. Zoals eerder aangegeven zal de door het college voorgenomen investering in cultuur de bezuinigingen niet volledig kunnen compenseren. Het alternatief dat de PvdA fractie in dit initiatiefvoorstel presenteert zal dit ook niet gaan doen. Maar waar het al moeilijk wordt om de basis op orde te houden, valt te verwachten dat de ruimte voor innovatie al helemaal ver te zoeken is. En over het als gemeente creëren van mogelijkheden voor innovatie in deze barre tijden gaat dit initiatiefvoorstel.

Voor de kunst, kunst voor iedereen

Samen met een aantal vertegenwoordigers van de Groningse culturele sector verkende de PvdA Groningen voor de zomervakantie de mogelijkheden en nieuwe ontwikkelingen. Het idee van 'crowdfunding' werd hier onder de aandacht gebracht. In rap tempo ontwikkelt dit fenomeen zich als een nieuw financieringsmodel voor allerhande projecten, op vele terreinen waaronder de kunst en cultuur. Crowdfunding is een verzamelbegrip voor veel verschillende initiatieven waarbij de input van velen kan leiden tot het behalen van een doel door één partij. Er wordt vanuit verschillende domeinen druk geëxperimenteerd met crowdfunding.

Voorbeelden zijn bijvoorbeeld:

- Cinecrowd, platform voor financieren van filmprojecten
- De 1% club, internationale marktplaats voor ontwikkelingsprojecten
- Nieuwspost, het crowdfunding platform voor de journalistiek.

Crowdfunding wordt nadrukkelijk ingezet als *aanvullende* financiering. Het is geen vervanging van structurele financiering, en in die zin dus niet te beschouwen als 'invulling' of vervanging.

Over crowdfunding

Crowdfunding gaat over het mobiliseren van de eigen kracht van mensen en initiatieven en het aanboren van andere bronnen om projecten te realiseren. Het is een alternatieve financieringsmethode waarbij een grote groep mensen (particulieren, bedrijven, etc.) een bedrag bij elkaar brengt voor bijzondere initiatieven die men de moeite van het financieren waard vindt. *Crowdfunding* is daarmee een sociaal, innovatief en mogelijk renderend instrument. Het vindt plaats via online platforms. Het publiek kan een bijdrage leveren aan een project dat via een website wordt gepresenteerd en met iedere bijdrage komt de realisatie van het project een stapje dichterbij.

Uit onderzoek blijkt dat *crowdfunding* potentie heeft. De initiatieven worden positief ontvangen, en wanneer je een aantal sites bekijkt zie je dat verschillende projecten inderdaad de '100%' status hebben bereikt en dus gerealiseerd kunnen worden. Crowdfunding wordt ingezet op verschillende

terreinen, maar het succes staat of valt met de brede steun en de continue en stevige aandacht die wel of niet gegeven wordt.

Crowdfunding is 'in' dus. Maar is het ook nieuw? De experts zijn er in ieder geval van overtuigd dat crowdfunding 'here to stay' is. En feitelijk al zo oud is als de weg naar Rome. Want is het niet eigenlijk normaal om je eigen netwerk allereerst te raadplegen wanneer je iets gerealiseerd wilt hebben? Internet en in het bijzonder *social media* vergemakkelijken nu sterk de mogelijkheden om niet alleen bij het directe netwerk, maar ook het indirecte netwerk 'funding' op te halen.

Vanwege de reeds geschetste ontwikkelingen en de mogelijkheden van crowdfunding zijn de experts het er over eens; we kunnen de komende periode een sterke stijging van crowdfunding tegemoet zien. Wanneer dit vervolgens ook professioneel georganiseerd en goed ondersteund wordt, kan crowdfunding uitgroeien tot een betrouwbare aanvullende financierings- en investeringsmogelijkheid. Een mogelijkheid waarbij financiële risico's worden gespreid, het maatschappelijke draagvlak voor een project vergroot wordt en er verder gekeken wordt dan alleen naar de traditionele financieringsbronnen van overheid en bedrijfsleven.

Amsterdam als voorbeeld?

Sinds enige jaren bestaat www.voordekunst.nl: een online crowdfunding platform, ontwikkeld door het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Opgericht vanuit de visie dat in een tijd dat er door de overheid steeds minder wordt besteed aan kunst en cultuur, particulieren en bedrijven het verschil kunnen maken. De website versterkt op deze manier ook het maatschappelijke draagvlak voor kunst.

Deze toegankelijke vorm van participatie geeft kunstliefhebbers een democratische stem waarmee zij het aanbod aan kunst en cultuur in hun directe omgeving mede bepalen. Het platform kent geen ingewikkelde subsidietrajecten of ingewikkelde sponsorcontracten en initiatieven van zowel amateurs als professionals en vanuit alle disciplines kunnen op de website worden geplaatst, mits ze aan een aantal criteria voldoen.

Voordekunst wordt ook gezien als een mooi voorbeeld van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap. Als bedrijf of organisatie kun je via voordekunst.nl direct in contact komen met kunstenaars en kunstinstellingen zonder ingewikkelde langlopende trajecten en sponsorcontracten. Het indienen van nieuwe projectvoorstellen kan ieder moment; er zijn geen specifieke indieningsdata. En dat is een groot voordeel, want nu stranden regelmatig initiatieven op dit soort vormvereisten: vaak kan nu slechts een paar maal per jaar een projectvoorstel ingediend worden, gevolgd door een lange besluytermijn. Vaart en dynamiek worden eruit gehaald en de mogelijkheden voor innovatie zijn ver te zoeken.

Particulieren en bedrijven dragen bij aan de creatieve industrie en het sociaal-maatschappelijke belang daarvan voor de samenleving, en krijgen daar ook nog iets voor terug. Voordekunst.nl kan het draagvlak voor kunst en cultuur vergroten en het ondernemerschap van kunstenaars stimuleren.

Voordekunst.nl wordt veel gebruikt voor projectmatige initiatieven en is geen vervanging voor structurele subsidies of investeringen door marktpartijen. De teller aan binnen gekomen financiering staat twee jaar na oprichting op ruim 3 ton.

Rol van de overheid

Voordekunst.nl is twee jaar geleden ontwikkeld door het Amsterdams Fonds voor de Kunst als innovatieproject en werd financieel gesteund door de overheid.

De overheid vervulde hier de rol van aanjager van innovatie op het gebied van het verkennen van nieuwe financieringsmodellen door de ontwikkeling van het platform te faciliteren.

Een verkennend onderzoek leert ons dat een professionele insteek noodzakelijk is en voor een verdere gezonde ontwikkeling is het tevens nodig dat er door verschillende partijen een positieve impuls aan crowdfunding wordt gegeven. De politiek als initiator, verbinder en faciliteerder speelt hierin een belangrijke rol.

Conclusie

Met de middelen die Groningen inzet en die vanuit het Rijk en de provincie toch nog overeind blijven hopen we in Groningen een cultureel landschap te behouden waarbij de basis op orde is. De ruimte voor vernieuwing kan dan gevonden worden in initiatieven als crowdfunding. Het is geen totaaloplossing voor het voorkomen van kaalslag. Bezuinigingen zullen niet volledig gecompenseerd kunnen worden. Maar crowdfunding biedt wel ruimte voor initiatieven die vernieuwend zijn, een aanvulling vormen op de basisinfrastructuur en geeft talent de mogelijkheid zich te ontwikkelen.

Door een onderzoek naar crowdfunding in het Groningse te initiëren draagt de gemeente actief bij in het vernieuwingsproces dat we gezamenlijk met de culturele sector, bedrijfsleven en publiek aangaan. We laten zien die handschoen samen op te pakken en daarmee ons op innovatieve wijze in te spannen voor een blijvend boeiend en bloeiend cultureel leven in Groningen. De PvdA fractie is tot slot van mening dat crowdfunding ook op andere terreinen, zoals bijvoorbeeld voor wijkinitiatieven, de moeite waard zou kunnen zijn. Maar laten we dat bezien als crowdfunding zijn waarde bewezen heeft voor kunst en cultuur in Stad.

‘ Wie roept dat kunst en cultuur van de elite is, geld kost, geen nut heeft en dus kan worden wegbezuinigd, gaat voorbij aan de persoonlijke en economische meerwaarde en wenst ons allemaal de grote verveling, innerlijke armoede en doodse steden toe.’

Bron: S. Weide, directeur Nederlandse Museumvereniging. Kunst en crisis.’

Dankwoord

De PvdA Groningen dankt in het bijzonder Diederik van der Meide, Hein Braaksma, Jeannette Straatemeijer en vertegenwoordigers uit de Groningse culturele sector voor het meedenken en de inspiratie bij de totstandkoming van dit voorstel.